

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

Unirea

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Noua cruciadă

(+) Nu cetăți cu întărituri de ziduri vrea să cucerească cruciada pornită acum treizeci de ani, în ceas bun și cu gând curat, de-un biserican anglican. Ținta râvnită de ea este cu totul alta, de ordin incomparabil superior; este: dărîmarea păretelui de vrajbă dintre fiii aceluiaș Părinte ceresc; dintre frații botezați întru acelaș Hristos. Inceput cu sfială, dar cu încredere în Dumnezeu, acest războiu sfânt a cărui unică armă este rugăciunea și a cărui singur izvor de mereu înprospetate forțe este iubirea creștină, a devenit o binecuvântată conflagrație de dimensiuni uriașe. Roma a fost cea dintâiu care a îmbrățișat această mișcare, cunoscută acum în lumea întreagă sub numirea de octava rugăciunii pentru unirea bisericilor și e fixată pe răstimpul 18—25 Ianuarie din fiecare an. Gestul Romei a fost înțeles și urmat (incepând cu anul 1935) și de arhierii ortodocși ruși din diasporă. Așa de arhiepiscopii Evloghie (Paris), Serafim, Damian, Nicolae de Pecery (Estonia), episcopul Tichon (Berlin) și alte fețe bisericesti ortodocse.

Momentul de față e cel mai indicat de realitatea faptelor pentru apostoлие în sensul mișcării menționate. Corabia credinței și moralei creștine plutește în plină noapte, pe valuri întricoșate de infuriate. Și toți cei din această corabie, orice animozități, trebuie să pună umăr la umăr și așa să vâslească prin furtuna deslănțuită, strigând cu toții, într'un glas și cu o inimă: Doamne măntuiește-ne, că pierim!

Și aievea; deși Biserica, în viața ei bimilenară, a întâlnit meru duhul întunerecului la treabă de tulburare și distrugere, niciodată, totuși, puterea vrășmașă n'a pșit pe față așa de bine organizată și luptând pe-un plan atât de vast și cu atâta turbare ca acum, sub steagul de foc și sânge al bolșevismului, susținut din răzputeri și de ocultă francmasonică, dela margini până la margini de lume. Și de ce arme se folosește acest dușman hain! „O falsificare fără de rușine a adevăratului înțeles al fraternității omenești; o biurocrație monstruoasă și tiranică; un regim de robie, de infometare, de cruzime; o utopie inumană ce trăiește din minciună, exploatănd credulitatea maselor”: iată ce-i comunismul. (Msgr. Constantin).

În fața acestei revărsări pustiitoare, creștinătatea întreagă, primejduită în însăși existența ei, numai un lucru poate face: să facă un front comun și unic, ca astfel, viribus unitis, și cu binecuvântarea lui Dumnezeu, care-i Dumnezeu pđcii, nu al împărechierii, să poată purta lupta cu sorși de izbândă. Ceata celor cari activează ca acest imperativ al vremii să fie îndeplinit cât mai curând și cât mai deplin, cu urmașul vărhovnicului Petre în frunte, e mare foarte și ea. La adunarea din Ianuarie trecut, ținută la Londra (în Caaton Hall), s'au intrunit și s'au declarat 1158 bisericani anglicani de perfect acord cu oratorul ocazional care spunea: „Vrem ca Biserica Angliei (anglicană) să se reîntoarcă la acele legături cu Sf. Scaun Apostolic, pe cari le menținuse peste o mie de ani. Noi vedem starea de haos în care a căzut religia în Anglia din cauza ruperii de către centrul unității și știm prea bine că nu vom mai putea avea pace nici noi între noi până când schisma nu va fi reparată”. (Fides III. 1937).

Milioane de catolici apuseni se roagă cu căldură în acelaș scop (numai asociația „Apostolatului Rugăciunii” are mai multe milioane de membri, cari toți țin „octava” tocmai în curs). Fie ca glasurile de rugă ale acestui uriaș cor în care ne avem și noi locul, să fie ascultate!

Codul penal și concubinajul

Insuficiența legii — Pentru un regim de protecție mai omenesc și creștinesc al familiei — Statul să primească sugestiile Bisericii

de Pr. Ioan Clpu

Nimeni nu poate trage la îndoială, că articolii noului Cod penal sunt inspirați și străbătuți de un pronunțat suflu al principiilor creștinismului. Cel puțin în unul din ei, mai ales acel prin care se legiferează unele chestuni de interes capital pentru existența și trănicia Statului, cum este problema familiei, se observă o notă de afirmare, deși nedesăvârșit și insuficient formulată, și o încercare de promovare a postulatelor moralei creștine. Așa b. o. legiuitorul, în interesul binepriceput al Statului, a aflat de bine ca printr'un articol de lege, art: 446 din Noul Cod penal, să interzică conviețuirea în concubinaj a minorilor, sub 16 ani pentru fete și sub 18 ani pentru băieți, sancționând-o ca pe un delict de degenerare a rasei.

„Conviețuirea în concubinaj a minorilor sub 16 ani pentru fete și 18 ani pentru băieți, constituie delictul de degenerare a rasei.

„Părintii sau reprezentanții lor legali, care înlesnesc sau aprobă asemenea legături, se pedepsesc cu închisoare corecțională dela o lună la un an și cu amendă dela 5000 la 20000 Lei, iar copiii sau adolescenții culpabili de acest fapt vor fi internați într'un institut de educație corectivă, pe timp de 1 la 3 ani”.

Chiar dacă acest articol de lege a fost dictat legiuitorului de înalte motive de Stat, pentru protecția și promovarea vitalității și vi-goarei nației, nu încapă îndoială că această opreliște aduce Bisericii creștine un real folos spiritual, — aceasta considerând concubinajul totodată ca o degenerare spirituală, ca un naufragiu moral al sufletelor.

Totuși, pentru Biserica ar fi fost un motiv de sporită bucurie, dacă legiuitorul ar fi acceptat, în întregime, sugestiile și luminile ei, pentru o soluționare integrală și mai desăvârșită a acestei probleme, de interes vital pentru Stat, în sensul unei protecții mai umane a familiei.

Căci, trebuie să mărturisim că legea, măr-ginindu-se, în privința acestei pacoste naționale care e concubinajul, la acest articol unic — e insuficientă, de jumătate numai.

Legiuitorul nu s'a gândit, ori n'a avut curajul să vină cu un articol de lege, prin care să interzică și să sancționeze totodată și conviețuirea în concubinaj a maturilor, peste 16 ani la fete și peste 18 ani la băieți, constituind și aceasta nu mai puțin tot un delict de degenerare morală și fizică a nației. Ar fi fost o măsură de profilaxie morală și socială a acestei celule bolnave, care e familia, Statul venind, prin aceasta, în ajutorul Bisericii, care reprobă orice conviețuire nelegiuită, în afară de legile divine-bisericesti și ale Statului, indiferent de vârsta și starea concubinajilor. În special, ar

fi fost o măsură binevenită și eficace pentru cei indolenți și învățoși la inimă, pe cari mijloacele de combatere și argumentele spirituale ale Bisericii îi lasă reci și nu-i pot convinge să abandoneze traiul lor nelegiuit și păcătoș.

Și era de așteptat din partea Statului, care are menirea de a ocroti vitalitatea și puterea prolifică a poporului românesc, să nu-i scape din vedere acest lucru ci să fi venit prin puterea-i legiuitoare să legifereze opreliștea ortocărui fel de concubinaj înafară de legile Bisericii și cele civile, fie că e cauzat din precauție prin așa zisele căsătorii de probă, fie că e cauzat de căsătoriile anterioare nedesfăcute, ca și de căsătoriile desfăcute, pe cale de divorț legal — în care vedem iarăși un mijloc de promovare a conviețuirii în concubinaj religios, fie, în sfârșit, că e cauzat de ocolirea căsătoriei religioase și nerespectarea legământului ei.

Era acesta un comandament național, impus de protecția rasei și a familiei, subminat de degenerările fizice și morale, de pierderile nenumerate și timpurii a atâtor vieți de copil, pricinuite, pe lângă ignoranța maternă în ce privește creșterea igienică a copilului, mai ales în mediul rural, și a boalelor moștenite și din lipsa protecției paternă și materne, din lipsa asistenței materiale și morale, în special a tatălui, crelătă prin libertatea conviețuirii în concubinaj și a legiferării divorțului.

În această privință, cifrele statistice demografice ne indică o tot mai sporită sfărâmare biologică și decădere morală a poporului nostru, pricinuite de creșterea numărului copiilor fără tată, naturali, nelegitimi, hibridi-abandonați, expuși mizeriei și sêcerați de boale și de nemiloasa moarte. Aceștia, după concluziile statisticienilor demografi, sunt rodirile nefaste ale conviețuirilor în concubinaj, ale divorțurilor, îngăduite de lege și ale adulterelor.

Păcatul este, deci, al Statului, al celor ce poartă grijă de destinele acestui neam, cari, pe semne, nu vreau să simtă nici o tresărire de îngrijorare în fața actului de degenerare a rasei, în fața acestui joc al desfrânării, în fața acestui târg mârșav de carne vie, ce se practică, prin îngăduirea concubinajelor și în urma divorțurilor, cari se bucură de libertate legală, acordată de Stat.

În această ordine de idei, nu pot să nu amintesc glasul de desnădejde al francezului Denifle, de acum câțiva ani, ce a răsunat de pe tribuna națională a Franței: „Domnilor, Franța, prin legiferarea divorțului, nu mai este decât un local de prostituție... Vol, admișând

divorțul, ați introdus în Franța un târg de carne vie!

Unde este glasul de tunet care să rostească acest avertisment în Sfatul Țării noastre, spre a trezi din toropeală și nepăsare pe celce poartă grija de viitorul acestui neam? Căci Statul trebuie să înțeleagă odată, că e dator să privească curajos, în față, problema apărării familiei, în tot ansamblul ei, precizând și credid, pe cale de lege, un regim mai perfecționat, mai uman și mai creștinesc al acestei celule atât de neglijate, acceptând totodată, în materie de căsătorie, sugestiile Bisericii și respectând primatul de drept, din dispozițiile divine, al acestora, în ce privește regimul și legiferarea acestei instituții.

Nu-i lertat ca Statul să rămână nătâng și neputincios în fața acestui spectacol tragic al mizeriei și al morții, pe care ni-l înfățișează statisticile, în fața acestui match mârșav și funest al imoralității!

Să cumpănescă serios ce s'ar întâmpla dacă s'ar curma printr'un articol de lege conviețuirea în concubinaj și a maturilor, impunându-se totodată nu numai căsătoria civilă, ci și cea religioasă, condiționând contractarea celei dintâi de încheierea celei bisericesti. Să cugete la cosecînțele bune, ce ar decurge dacă ar face să înceteze odată privilegiul acordat masculinității, — care se bucură de prea multe drepturi și libertăți, iar femeia, mama, este deprețiată, neprotejată și copiii expuși mizeriei, și dacă s'ar legifera cercetarea paternității.

Atunci n'ar mai fi întreținută de alți tați atâția copii, decât de tații lor cei adevărați, căci e rușinos și e un act de josnicie și de lășitate obiceiul atâtor bărbați, de a-și renega copiii proprii, pentru că nu le mai place femeia pe care au avut-o și să întrețină copiii altuia, iar un altul pe al lor.

Atunci ar dispărea atâtea anomalii și confuzii, în situația matriculară a atâtor copii naturali, nelegitimi — rodirile conviețuirilor în concubinaj — de a purta numele altui tată decât al celui ce-i este tată natural. Atunci s'ar împușina pruncuciderile, avorturile ar scădea

simțitor, mama ar fi mai protejată, copiii s'ar bucura de o mai omenească asistență paternă, protecția familiei ar fi asigurată și, prin aceasta, vitalitatea și vigoarea nației promovată.

Iată, deci, ce ne trebuie, iată ce cerem Statului, în numele salvării vitalității poporului românesc: o lege draconică pentru protecția familiei, pentru salvarea copilului, prin interzicerea oricărei conviețuirii în concubinaj și prin oprirea divorțului, intrând, intru totul, în ce privește problema căsătoriei, în linia vederilor și legiuirilor Bisericii pentru așezarea acestei instituții pe temelia spiritualității creștine, impusă de Hristos

Și o așteptăm aceasta cu atât mai vârtos dela un Stat creștin, pe emblema Casei domnitoare a căruia cetim creștinescul cuvânt de ordine: „Nihil sine Deo!”

† **Canonicul Ștefan Roșianu.** De Crăciun, Blajul a îndurat o grea pierdere: moartea canonicului Ștefan Roșianu, rectorul Academiei Teologice, președintele Reuniunii de misiuni, fost director al despărțământului local, pe urmă membru în comitetul central al „Astrei”, al AGRU-ului, al revistelor „Răvașul”, „Cultura Creștină”, reprezentant al arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș în comitetul agrar etc.

Opt cuvântători (canonicul I. Sâmpăleanu în numele Bisericii, doctorul Ionaș în al Astrei, canonicul I. Georgescu în al AGRU-ului, A. Tatar în al Reuniunii de misiuni, d-na Hopârteanu în al femellor, C. Suclu în al Astrei locale, A. Popa și un student în numele Academiei Teologice) abia au schițat câteva contururi generale din vasta, modesta, dar atât de binefăcătoare acțiune a acestui preot.

Un lucru mi se pare că nu l-a accentuat nici unul din acești cuvântători: *aportul* pâr. Roșianu la consolidarea stăpânirii românești în Ardealul desrobii.

Poate niciodată n'au mișnat mai mulți agenți de desagregare socială și națională ca la sfârșitul anului 1918. Războiul Austro-Ungariei s'a terminat cu revoluție. Ostașii se întorceau în debandadă de pe front, trăgând cu

armele nu în vrăjmași, ci în reprezentanții autorităților cari le rechiziționaseră bucatele și le făcuseră alte neajunsuri în timpul războiului. Nici un primpretore și aproape nici un notă comunal n'a mai putut sta la postul său. Națiunile puterilor ce se prăbușiau (Austria și Ungaria) țineau să înțelească ura soldaților reveniți la vetre și împotriva preoților sub cuvânt că ei s'ar fi rugat pentru triumful armelor dușmanilor, adecă pentru pieirea lor.

Consiliul Dirigent de sub conducerea d-lui I. Maniu a prins mișcarea și a parat lovitura instituind la Sibiu un curs de apărare a sufletului nostru național împotriva bolșevismului tot mai amenințator.

Conducătorii acestui curs au fost pâr. Ștefan Roșianu și I. P. S. Sa mitropolitul, atunci nu mai profesor de teologie din Sibiu, N. Bălan iar auditori, studenții noștri teologi și alți tineri voluntari.

Cursurile acestea bine pregătite și demn susținute de un preot cunoscut în tot Ardealul ca luptător neînfricat pentru cauzele naționale și morale (se știe ce luptă ducea el și împotriva beției!) și-au produs efectele lor binecuvântate. Revoluția militară și socială din 1918 și începutul anului 1919 curând se transformă într'una națională cu țintă precisă și bine determinată: refacerea stăpânirii noastre după aproape două mil de ani de dispariție. De aceea, pâr. Ștefan Roșianu e cititor de țară. I. C. (Curentul, 1. 1. 1938 pag. 12).

Sluga credincioasă

Deși cernit de jale pentru moartea iubitei sale surori Lucreția și, din această cauză, în cerc restrâns, familiar, totuși jubileul de 25 de ani de episcopat al Exc. S. I. P. S. VALERIU TRAIAN FRENȚIU s'a desfășurat în catedrala din Oradea cu o discretă, dar impresionantă măreție.

Mai întâiu, evenimentul în sine e foarte rar. De 161 de ani, de când există eparhia unitară de Oradea, unui singur episcop i-a fost dat să păstorească timp de un sfert de veac

□ □ Foiața „Unirii” □ □

Pasiunea politică

Secolul naționalismului (XIX) cere preotului să-și asume acest sentiment. „Tragul mi-l dau națiunii, sufletul lui Dumnezeu”, răspunde preotul. Cei mari în cele ale lumii încep a face deosebire între drepturile omului și ale lui Dumnezeu. Cer respectarea celor dintâi. Le definesc și fac o ligă pentru a-le apăra. Rămâne în sarcina clerului definirea și apărarea drepturilor divine. Aci se naște conflictul. Dece? Pentru că în lupta de expansiune, de cucerire și îngeununchere, nedreaptă, popoarele au avut un stăvilor: legea divină. Odiñoară peste această lege clerul n'a trecut și de aceea a fost respectat, ascultat, temut. Treceți în revistă galeria celorce au grăit împotriva înțelepciunii omenești, potrivnice înțelepciunii mai presus de fire. Grigorie VII. moare în exil; Thomas Becket e asasinat la altar în Westminster; Bonifaciu VIII, e păimuit de Sclarră; Pius al VII, închis la Fontainebleau, iar Leon XIII, Pius X și Pius XI se fac prinsonieri-voluntari. Cauza triumfă. Spiritualismul e salvat. Fagașele culturii's trasate peste veacuri.

Secolul al XX-lea aduce serioase schimbări. Clerul prin secularizare e redus la sărăcie pentru că nu poată refuza manace i-o întinde Statul. Statul se arată a fi mulțumit cu formula-buchet „*Katolische Weltanschauung*”

pe care clerul i-o aduce. Anunță în curând o acțiune fondată pe o bază creștină. Cardinalul Kopp (Ep. de Falds) anunță furtuna: „Un vânt de nebunie suflă peste noi. Altădată țineam principiul: întâiu credința apoi politica. Azi se zice: politica întâiu, Biserica și credința în urmă”. Glasul Cardinalului n'a fost ascultat. Războiul începe. Belgia e călcată în picioare. „Noi n'avem ce scuza”, răspund Germanii. Preoții tac, din cauza legăturii de sânge și de teama unui nou Kulturkampf, zice *Julien Benda*. Dece această abdicare? „In chestiunile politice nu ne lăsăm influențați nici de Papa nici de episcop” răspunde „Centrul”. — Adecă: Politică.

Atitudinea din alte țări: Nu-i prea măgulitoare. Dacă Italianii au drept istoric asupra orașului Fiume și jur, și-l cuceresc electrizați de marșul lui D'Annunzio, ce răspundem la invazia din Corfu, unde Grecii aveau drepturi ancestrale? Clerul italian tace. Lumea comentează.

Prin pasiunea politică, abdicarea faptică e întovărășită de una doctrinară. Cum se împacă oare blestemele și fulgerele trimise de pe amvoanele Europene în 1914 cu mesajul papal al nopții de Crăciun? Dar cu lertarea de pe Golgota? „O de-ai fi luat aminte la poruncile mele, pacea ta ar fi fost ca un râu și neprihănirea ta ca valurile mării” (Is. 48, 18).

Prin pasiunea politică, ierarhia virtuților, curajul cuceritor, e ridicat la rangul întâi. Deși chiar și păgânii au recunoscut că între

virtuți excelează înțelepciunea, temperanța și apoi curajul.

Prin pasiunea politică *onoarea* își deschide un nou capitol în istorie cu sec. XX. Violarea unei ambasade e „casus belli”. Cardinalul Levigierie întrebă fiind: „Ce ai face de ți-ar păimui cineva obrazul drept?”, a răspuns: „Știu ce ar trebui să fac, dar nu știu ce voi face”. E deajuns și atât. Omul poate șovăi. Legea rămâne.

Prin pasiunea politică, *duritatea* și *violenta* sunt un „vade mecum” a generației de azi. Dovadă: Presa. Cicero era mai uman decât câți mulți de azi, când a vestejit în senat violența romană din Corint, cauzată de o ofensă adusă unui consul. (De officiis. I, 9). Violentă are simpatii. În zilele acestea am asistat la puternică manifestație de simpatie făcută în gașul lui Corolu.

Pasiunea politică a cerut un riguros examen. Câți din cler au trecut cu excepție acest examen? Câți au adus blesteme și iurări la adresa adversarilor? Câți au exaltat curajul masselor? Câți au cerut public răstăpânirea *onoarei*? Câți din preoții răstăpânitori au aprobat *violenta grupării*? — „Nimeni!”

Cu umilință, înfrinez condela. Cer chibzuce pentru întrebări. Pun însă o creștinescă întrebare: Putem enunța liniștiți mesajul în păcării cerești?

Pr. Ștefan Medveșan

mai bine, anume nemuritorului ctitor al liceului din Beiuș, precum și al zonei culturale românești dela granița de Vest a țării, Samuil Vulcan. Toți ceilalți episcopi au păstorit mai puțin. Asemenea jubilee, se știe, sunt destul de rare și în alte eparhii.

În afară de raritatea evenimentului, nu poate să scape nici chiar celui mai superficial observator: vrednicia sărbătoritului. E atât de mare această vrednicie, încât nu e mirare că reprezentanți din cele mai diferite și îndepărtate domenii țin să-și aducă, cu acest prilej, prinosul lor de dragoste și de recunoștință. E cu neputință să le trecem în revistă pe toate. Ar însemna să scoatem un volum. Colegii săi episcopi s'au întrunit în conferință și au concelebrat cu acest prilej. Din nenumăratele documente de acest fel, reținem înaintea de toate o mult grațioasă scrisoare a

Sfântului Părinte

Ni s'a adus vestea foarte plăcută că, în anul ce în curând se încheie, se împlinesc 25 de ani de când ai fost înălțat la cinstea vlădicăscă. La acest plăcut prilej de praznic sfânt nu putem lăsa să nu-ți vină urarea Noastră de bine ca să-ți cadă cu atât mai bine dovezile de dragoste ale fiilor tăi cari Ne-au prevenit Acest semn de iubire părintească Ni-l cer credința și altpirea la către Noi și către acest Scaun Apostolic; îl cere și râvna înflăcărată cu care, păzind harnic și neobosit, turma incredințată ție mai întâi în eparhia Lugojului, apoi în această renumită (eparhie) pe care o cărmuiești și acum, ți-ai dobândit mari vrednicii pentru Biserică. Căci bine știm între altele, câtă grije și bătaie de cap ai avut cu zidirea ori cu întregirea bisericilor și a parohiilor, cu întemeierea ori cu ocrotirea așezămintelor de creștere și de învățatură, cu pregătirea clericilor și cu înaintarea tot mai mult în cele religioase ale poporului. Folosindu-ne așadar cu dragă inimă de prilejul acestui prea plăcut praznic vlădicesc, pe tine, Venerabile Frate, te heretisim părintește pentru slujba de arhipăstor împlinită atâta vreme și cu atâta sârguință și-ți cerem dela Cel născut în Betleem toate cele fericite și măntuitoare. Iar pentruca aceste apropiate sărbători să poată da roade sufletești mai mari, te imputernicim ca, într-o anumită zi în numele Nostru și cu puterea Noastră, să binecuvintezi pe credincioșii cari vor veni la slujba ta arhierască dându-le deplină iertare de pedepsele păcatelor, în felul obișnuit al Bisericii. Ca chemărie a harurilor cerești și ca dovadă de dragostea Noastră deosebită, cu toată iubirea în Domnul îți dăm ție, Venerabile Frate, clerului și tuturor credincioșilor binecuvântare Apostolică.

Data din Roma, la Sfântul Petru, în ziua a 5-a a lunii Ianuarie, la arătarea Domnului, în anul 1938, al pontificatului Nostru al 16-lea.
(ss) PIUS PP. XI.

Nu a trecut cu vederea acest moment important nici

S. Congregațiune Orientală

care a trimis Arhierelui jubilent următoarele urări:

„Duminea viitoare, la 16 Ianuarie, Excelența Voastră, înconjurat de dragoste fiască și recunoscătoare a întregului cler și a credincioșilor acestei renumite eparhii, va prăznui sărbătorește a 25-a aniversare a hirotonirii sale episcopale.

Pentru această împrejurare, atât de scumpă inimii de păstor a Excelenței Voastre, Ea va primi dovezi deosebite de sinceră alipire din partea supușilor Săi și călduroase mărturii de stimă din partea confracțiilor Săi în episcopat și din partea autorităților civile, cari cunosc și prețuiesc bine vrednicile Excelenței Voastre. Sunt sigur însă că cea mai mare bucurie o va

avea Excelența Voastră primind Scrisoarea Papală, pe care am plăcerea de a Vi-o transmite, prin care însuși S. Părinte a binevoit a lua vie parte la serbările jubilarie. În acest august document Sanctitatea Sa relevă câteva din multele merite dobândite de Excelența Voastră în 25 de ani de fecund apostolat episcopal și de aceea era cu dreptate ca Supremul Păstor al Bisericii să facă să ajungă glasul Său părintesc de laudă la Excelența Voastră, care a știut să dobândească cu ușurință inima fiilor și stîmna tuturor.

Excelența Voastră, socotind înaintea lui Dumnezeu anii lungi de slujbă pastorală, se poate bucura că a întrebunțat o parte atât de mare a vieții Sale pentru înaintarea spirituală a iubitei Sale eparhii care — în semn de recunoștință — roagă pe Domnul să binevoiască a ține prețioasa Sa viață la mulți ani, ca să se poată folosi încă de înțelepciunea și bunătatea Sa pastorală.

Această S. Congregație, de bună seamă, nu poate să fie absentă dela o împrejurare atât de fericită și eu am marea plăcere de a exprima Excelenței Voastre bucuria mea și urările de bine și de a mă face interpretul sentimentelor Excelenței Sale P. S. Asesor, ale P. S. Substitut și tuturor funcționarilor cari, bucurându-se cu Excelența Voastră, urează cu căldură ca această eparhie să se bucure încă timp foarte îndelungat de râvna episcopală a iubitului ei chiriarh.

Mă folosesc de împrejurare pentru a-mi arăta simțimentele de deosebit respect

al Excelenței Voastre Prea Sfințite — iubitor frate — (ss) Eugen Card. Tisserant.

Omagiile Bisericii noastre le-a prezentat sărbătoritului însuși

I. P. S. Sa mitropolitul Alexandru

care, după ce arată ce au fost și ce sunt episcopii în Biserica creștină, continuă așa:

„Acestea mi s'a părut, Venerați Frați și Fil, că trebuie să-le amintesc cu această ocazie solemnă, când sărbătorim 25 de ani de episcopie a unui venerabil confrate, a I. P. S. Sale Dr. Valeriu Traian Frențiu. Și dânsul s'a dovedit o slugă credincioasă a lui Isus Hristos, un ispravnic harnic al tainelor împărăției Domnului, un vestitor neobosit cu cuvântul și fapta al evangheliei lui Isus, un executor fidel al testamentului lăsat nouă de Mântuitorul“.

Urmează pomenirea cu laudă a înfăptuirilor lui dela Lugoj, Oradea, Holod, Finiș, Beiuș, Stâna de Vale, precum și în tot cuprinsul eparhiei, ba chiar și dincolo de hotarele ei. Incheie astfel: „În numele vostru, deci, iubiți fii, iubiți frați întru episcopat și în numele meu personal, doresc acestui vrednic prelat să mai poată continua și de aci încolo mult și bine mănoasa-i activitate pastorală, spre binele Bisericii, spre înălțarea neamului pe care îl iubește cu fanatism și spre slava tronului cărula-i slujește cu credință neprecupețită. — Domnul să ni-l ocrotească și să ni-l păzească întru lungime de zile!“

Un mișcător cuvânt în numele Bisericii catolice de rit latin a rostit în românește și Exc. Sa episcopul Ștefan Fiedler, — apoi d. Prof. Alexandru Borza atât în numele AGRU-lui, cât și al Universității din Cluj care — aceasta din urmă — îl numără cu fală între ctitorii ei prin stațiunea științifică ce a întemeiat la Stâna de Vale.

Telegrame

Cu prilejul împlinirii celor 25 de ani de rodnică păstorie și muncă în via Domnului, vă rog să primiți, Prea Sfințite Părinte, expresi-

siunea celor mai calde sentimente de venerațiune pe care ni le-au inspirat totdeauna slujitorii altarului cari au fost la înălțimea misiunii sfinte ce au de îndeplinit. — Octavian Goga.

Te rog în această fericită zi de aniversare să primești recunoștința noastră, a tuturor fiilor sufletești, pentru munca păstorească binecuvântată și atât de rodnică și urările noastre de viață lungă și deplină mulțumire sufletească. Cu sărutarea sfințitei drepte, prea devotat, — Iuliu Maniu.

Înalt Prea Sfințite, aflând abia în clipa din urmă că ai împlinit un sfert de veac de activitate vlădicăscă, vă rog să primiți expresiunea felicitărilor mele cordiale împreunate cu cele mai bune urări de sănătate deplină și în al doilea sfert de veac — Ministru Lupăș.

Cu respectuoasă afecțiune rog a primi vilile mele felicitări pentru prețioasa aniversare și cele mai călduroase urări de lungă și tihnită păstorie — Ministru Vassiliu, Citta del Vaticano.

Mai sunt apoi nenumărate adrese și telegrame dela școli, mănăstiri, reuniuni de pietate, de binefaceri, culturale, dela particulari, din țară și din străinătate.

Mâna întinsă frățeste. Fratele, chiar și dacă a luat-o pe căi greșite, tot frate rămâne. Și câtă vreme petrece în rătăcire, suntem datori să-i cerșim dela Cel de sus revenirea la calea cea bună. Iar când se întoarce și ne întinde mâna, nu putem face lucru mai bun decât să i-o strângem cu iubire sinceră, frățească, îngăduitoare. Ceeace nu înseamnă însă că n'ar trebui să punem în vedere fillor rătăciți, dar pocăiți, că pocăința trebuie să le fie serioasă și că trebuie neapărat să se acomodeze faptic noii atmosfere. — Dimpotrivă.

În sensul acesta s'a exprimat, acum de curând, și Preafer. Părinte dela Roma, într-o convorbire pe care a avut-o cu arhiep.-cardinal Verdier al Parisului și despre care acesta a scris și în pastorală sa de recent trecutele sărbători. Reținem luminatele cuvinte ale Capului Creștinătății:

„Nefericiții din toate părțile lumii se îndreaptă astăzi spre Papa. Frații despărțiți de noi într-ale credinței, mohamedanii și chiar și păgânii, strigă la Noi după ajutor. În țara Voastră (în Franța) Ne întind mâna oameni ce sunt mult îndepărtați de Noi. Priveliștea aceasta, a atâtor nenorociți și rătăciți ce se îndreaptă spre Noi, Ne mișcă profund. Iubirea creștină — asta-i marea necesitate a vremii noastre...

Biserica numără tradiția iubirii între cele mai frumoase tradiții ale sale și a dovedit în toată vremea o vizibilă iubire de preferință față de nefericiți. Noi nu vom trăda această splendidă tradiție. Nu se va putea aduce niciodată papalității învinuirea că în aceste ceasuri de ură și de războire n'a deschis larg visteriile iubirii...

Trebuie să se răspundă în chip nobil creștinesc, cu nesfârșită dragoste, tuturor celorlora cari ne cheamă din așa depărtări mari; trebuie să li-se spună: în numele lui Hristos care v'a iubit, fiți bineveniți! Dar ce vreți dela noi, ce așteptați dela noi? Doctrinile voastre nu sunt doctrinile noastre... Acțiunea noastră e străbătută de spiritualism, a voastră dimpotrivă e desfigurată de materialism. Există, acum, între astfel de împrejurări, puțința unei împreună lucrări? Noi creștinii vrem să luminăm și să mângătem pe toți cei ce au de suferit. Vrem să ajutăm muncitorului să-și câștige toate drepturile și să pregătim pentru ziua de mâine, în dreptate și iubire, împăcarea tuturor oamenilor. Dacă gestul mâinei întinse înseamnă din partea voastră dorința de a cunoaște mai bine

